

Šablony funkcí a tříd (Templates)

Genericita

Šablony funkcí

Motivace

- přetížíme funkci pro výpočet minima ze dvou hodnot:

```
int minimum(int a, int b)
{
    return (a<=b)?a:b;
}
```

```
float minimum(float a, float b)
{
    return (a<=b)?a:b;
}
```

- obě funkce mají stejné tělo, liší se pouze typem parametrů
- nevýhoda:
 - píšeme dvakrát stejný kód
- jazyk C++ poskytuje možnost napsat tzv. ***šablonu funkce (template function, generickou funkci)***
 - tj. kód bez specifikace konkrétního typu parametrů a výsledku (nespecifikovaný parametr je **generický parametr**)

– konkrétní funkce (generická instance) se vytvoří automaticky při překladu (při volání se skutečnými parametry)

- definice generické funkce (šablony)

```
template <class T>  
T minimum(T a, T b)  
{  
    return (a<=b)?a:b;  
}
```

```
template <class T>
T minimum(T a, T b)
{
    return (a<=b)?a:b;
}
```

```
void main(void)
{
    int a=5,b=7,c;
    float x=4.5,y=1.1,z;

    c = minimum(a,b);
    z = minimum(x,y);
}
```

vytvoří se a použije se funkce
int minimum(int,int)

vytvoří se a použije se funkce
float minimum(float,float)

Poznámka:

```
int x;  
char c;  
minimum(x, c)
```

- nelze použít, protože `minimum(int, char)` nelze vytvořit; šablona je definována tak, že oba parametry musí být stejného typu
- řešení:
 - definovat jinou šablonu, kde každý parametr je jiného typu

```
template <class T1, class T2>
T1 minimum(T1 a, T2 b)
{
    return (a<=b)?a:b;
}
```

```
void main(void)
{
    int a=5,x;
    char c='A';

    x = minimum(a,c);
}
```


- pro parametry typu např. `int*` tato šablona nevyhovuje, protože by kód porovnával ukazatele; potlačit generování instance ze šablony je možné potlačit definicí negenerické funkce

```
int minimum(int *a, int *b)
{
    return (*a<=*b)? *a:*b;
}
```

```
void main(void)
{
    int *a = new int;
    int *b = new int;
    int x;
    *a = 3; *b = 4;
    x = minimum(a,b); ←
    delete a;
    delete b;
}
```

**zde se nevytvoří funkce podle
šablony, ale použije se
negenerická**

Šablony tříd

- definujeme třídu zásobník pro ukládání celých čísel

```
class TZas
{
    int delka, vrchol;
    int *zasob;
public:
    int je_prazdny();
    int je_plny();
    int push(int prvek);
    int pop();
    int top();
    TZas();
    TZas(int velikost);
    ~TZas();
};
```

- pokud bychom chtěli využívat zásobník pro ukládání čísel typu `float`:

– řešení č. 1:

- definice nové třídy `TZasfloat`, která se bude lišit pouze typem atributu `zasob` (`float *zasob`) a napsání shodného kódu pro jednotlivé metody

– řešení č. 2:

- jazyk C++ umožňuje aplikovat princip genericity na třídy, tj. vytvořit **šablonu třídy (generickou třídu)**
- definice generické třídy pro zásobník s generickým parametrem pro prvek

```
template<class T>
```

```
class TZas
```

```
{
```

```
    int delka, vrchol;
```

```
    T *zasob;
```

```
public:
```

```
    int je_prazdny();
```

```
    int je_plny();
```

```
    int push(T prvek);
```

```
    T pop();
```

```
    T top();
```

```
    TZas();
```

```
    TZas(int velikost);
```

```
    ~TZas();
```

```
};
```

- metody implementujeme podobně jako generické funkce; před každou musí být „informace“ o šabloně:

```
template <class T>
TZas<T>::TZas( )
{
    delka = 80;
    vrchol = -1;
    zasob = new T[80];
}
```

```
template <class T>
int TZas<T>::push(T prvek)
{
    if (vrchol == delka-1) return false;
    zasob[++vrchol] = prvek;
    return true;
}
```

- atd

Použití:

```
void main(void)
{
    TZas<char> z1;
    TZas<float> z2;
    TZas<TKomplex> z3;

    z1.push('A');
    z2.push(1.5);
}
```

- generický parametr může zastupovat i konstantu

```
template<class T, int vel>
```

```
class TZas
```

```
{
```

```
    int delka, vrchol;
```

```
    T zasob[vel];
```

```
public:
```

```
    int je_prazdny();
```

```
    int je_plny();
```

```
    atd...
```

```
    TZas();
```

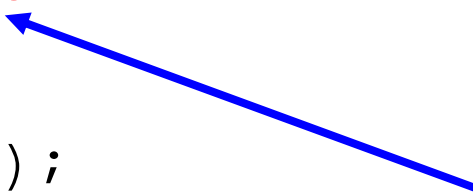
```
    ~TZas();
```

```
};
```

```
void main(void)
{
    TZas<char,20> z1;

    z1.push('A');
}
```

**konstanta musí
být známa při
překladu**

POZOR

- definice metod generické třídy musí být „vidět“ v místě vytvoření generické instance
 - musí být v *.h* souboru
 - nebo v hlavním programu musíme vložit i soubor *.cpp* s kódem:

```
#include "TZas.h"  
#include "TZas.cpp"
```

STL

Standard Template Library

Motivace

- třídy pro implementaci spojového seznamu, zásobníku, fronty, vektoru (abstraktní datové typy ADT) potřebuje každý programátor
- ADT – data + operace
- mechanismus šablon tříd v C++ umožňuje naprogramovat ADT univerzálně

Bylo by pěkné mít hotovou takovou knihovnu ...

STL

- STL je knihovna šablon (generických tříd) implementující zmíněné datové typy
 - fronta, zásobník, seznam, vektor
- je součástí normy C++

- v STL jsou definovány tři skupiny generických tříd:
 - **kontejnery**
 - představují vlastní ADT – vektor, zásobník, fronta, string
 - **iterátory**
 - třídy, jejichž metody umožňují procházet kontejnery, např. nastavit se na první nebo poslední prvek, postoupit na další atd.
 - **algoritmy**
 - provádějí inicializaci, třídění, vyhledávání nad kontejnery

- každý kontejner má definován vlastní alokátor
 - alokátor řídí přidělování paměti pro kontejnery
 - standardní alokátor je instance třídy *allocator*, která je definována v STL
 - uživatel si může definovat vlastní alokátory

Kontejnery

Kontejner	Popis	Hlav. soubor
bitset	sada bitů	<bitset>
deque	oboustr. zakončená fronta	<deque>
list	lineární seznam	<list>
map	ukládá páry klíč/hodnota	<map>
multimap	ukládá páry klíč/hodnoty	<multimap>
multiset	sada (množina)	<multiset>
priority_queue	prioritní fronta	<queue>
queue	fronta	<queue>
set	sada, každý prvek jednozn.	<set>
stack	zásobník	<stack>
vector	vektor (dynamické pole)	<vector>

Iterátory

- objekty, jejichž metody slouží k „pohybu“ po prvcích kontejnerů
 - umožňují např. stejným způsobem procházet vektor, frontu od začátku do konce, od konce k začátku atd.
 - pracuje se s nimi jako s ukazateli (mají přetížené operátory *,++,--) – lze je dekrementovat, inkrementovat,...

- typy iterátorů:
 - dopředný (ForIter)
 - ukládá a získává hodnoty, pohyb vpřed
 - obousměrný (BIter)
 - ukládá a získává hodnoty, pohyb vpřed i vzad
 - vstupní (InIter)
 - získává, ale neukládá hodnoty, pohyb pouze vpřed
 - výstupní (OutIter)
 - ukládá, ale nezískává hodnoty, pohyb pouze vpřed
 - přímý přístup (RandIter)
 - získává a ukládá hodnoty, přímý přístup k prvkům jako u pole

Poznámky:

- dopředný
 - nemá přetížený operátor --
- vstupní
 - nemůže být použit na levé straně přiřazovacího příkazu

Vektor

- deklarace v souboru <vector>:

```
template<class _Ty, class _Ax = allocator<_Ty> >  
class vector
```

- konstruktory

```
vector(const _Alloc& _Al)
```

```
vector(size_type _Count, const _Ty& _Val)
```

```
vector(size_type _Count, const _Ty& _Val, const  
_Alloc& _Al)
```

Příklad metod

`reference front()`

- vrací odkaz na první prvek vektoru (reference je datový typ představující odkaz)
- `typedef T& reference;`

`void clear()`

- odstraní všechny prvky vektoru

`iterator insert(iterator _Where, const _Ty& _Val)`

- vloží prvek Val před (?) prvek označený Where
- insert je 3x přetíženo

- `void insert(iterator _Where, const Ty& val = Ty());`
 - vloží 1 prvek
- `void insert(iterator _Where, size_type n, const Ty& val = Ty());`
 - vloží n kopií prvku
- `template<class InputIterator>`
`void insert(iterator _Where,`
`InputIterator zacatek,`
`InputIterator konec);`
 - vloží prvky z jiného iterátoru

`reference back ()`

– vrací referenci na poslední prvek

`void push_back ()`

– vloží nový prvek "za" konec

`void pop_back ()`

– odebere prvek z konce vektoru

Použití

```
#include <vector>
using namespace std;
void main(void)
{
    vector<int> v;
    // vytvoří prázdný vektor
    for(int i=0;i<10;i++)    v.push_back(i);
    for(int i=0;i<10;i++)
        cout << v[i] << ' ';
}
```

Použití

```
include <vector>
using namespace std;
void main(void)
{
    vector<int> v(10);
    // vytvori vektor o 10 polozkach
    for(int i=0;i<10;i++) v[i] = i;
    for(int i=0;i<10;i++)
        cout << v[i] << ' ';
}
```

Použití

```
include <vector>
using namespace std;
void main(void)
{
    vector<int> v(10,5);
    // nastavi vsechny prvky vektoru na 5
    for(int i=0;i<10;i++)    v[i] = i;
    for(int i=0;i<10;i++)
        cout << v[i] << ' ';
    cout << "\nPocet prvku ve vektoru: ";
    cout << v.size();
}
```

- přístup přes iterátor

```
vector<int>::iterator p=v.begin();  
while(p != v.end())  
{  
    cout << *p << ' ';  
    p++;  
}
```

Poznámky:

- všechny kontejnery jsou ve jmenném prostoru std
- parametrem <bitset> je počet bitů, nikoliv typ

```
template <size_t N>  
class bitset  
{  
...  
}
```

- každý kontejner má veřejné metody:
 - begin – vrací iterátor na počáteční prvek.
 - empty - vrací true, jestliže je kontejner prázdný.
 - end – vrací iterátor za poslední prvek
 - max_size - vrací maximální možnou velikost kontejneru.
 - size - vrací aktuální velikost kontejneru.
 - swap - zajistí výměnu prvků s jiným kontejnerem

Algoritmy

- funkce jsou definovány v hlavičkovém souboru `algorithm`
- dělení
 - algoritmy nepracující s kontejnery
 - `min`, `max`, `swap` – parametry jsou reference na `typ`
 - kopírující algoritmy
 - `copy`, `copy_backward` – kopírují části kontejnerů určené iterátory

– přesouvací algoritmy

- `remove`, `remove_if` – odstraňují prvky
- `remove_copy`, `remove_copy_if` – kopíruje prvky do jiného kontejneru

– vyhledávací algoritmy

- `find`

– a další

- generování permutací

– `next_permutation(BidIt f, BidIt l)`

- pěkný přehled je na

<http://www.cplusplus.com/>

Ukázka

- generování permutací nad prvky v poli
- Hornerovo schéma

Úkoly

Napište program, který využívá generický zásobník (stack) pro uložení celých čísel z knihovny STL (hlavičkový soubor stack). Vkládejte čísla zadávaná z klávesnice na zásobník (posloupnost ukončete hodnotou -1), pak vypište jejich počet (velikost zásobníku) pomocí metody size. Odeberte všechny prvky ze zásobníku a vypište je.

Úkoly

Napište program, který využívá bitové pole (pro 32 bitů). Sudé bity nastavte na 0, liché na 1. Převeďte pole na řetězec a na číslo typu unsigned long, vypište pořadí bitů s hodnotou 1. Vyzkoušejte vyvolání výjimky, je-li index mimo rozsah.

Úkoly

Napište program, který vypočte součet dvou vektorů. Vektory načte z textového souboru. Jejich dimenze není v souboru zaznamenána, soubor obsahuje dva řádky čísel:

```
1 2 3 4
```

```
5 6 1 5
```

Návod:

Deklarujte dva vektory typu `vector<double>`. Načtete ze souboru první řádek do řetězce funkcí `getline` a pomocí objektu typu `istringstream` přečtete z řetězce cyklem s podmínkou na začátku všechny hodnoty (testujte pomocí metody `good()`). Do vektoru je přidejte na konec metodou `push_back()`. Totéž proveďte pro

druhý vektor (druhý řádek v souboru). Testujte správnost konverze metodou `fail()`. Před vlastním sčítáním srovnejte dimenzi vektorů a , b (metodou `size()`) – pokud není stejná, ukončete program. Pak vektory sečtěte a vypište všechny na obrazovku.